

Kızıldeniz'de Husilerin Ticari Gemileri Alıkoymasında İran'ın Rolü Var Mı?

Gazze Şeridi'ne yönelik Siyonist saldırılar sürerken Husiler İsrail'e gerçekleştirilen bir dizi füze ve drone saldırısının sorumluluğunu üstlendi. Husiler İsrail'e füze ve insansız hava aracıyla saldırı düzenleneceğini açıklamalarının ardından 19 Kasım'da Yemen kara suları üzerinde uçan bir Amerikan insansız hava aracının düşürüldüğünü ayrıca bir İsrail gemisinin de Yemen kıyılarına demirlendiğini duyurdular. Amaçlarının Gazze'deki mazlumlara destek olduğunu belirten Husilerin bu eylemleri İran ve Arap medyası tarafından övgüyle karşılandı.

Diğer yandan İsrail, geminin kaçırılmasını "terörist" bir eylem olarak nitelendirdi ve bunun İran rejimiyle bağlantılı olduğunu iddia ederek bu olayın küresel nakliye yollarının güvenliğiyle ilgili uluslararası yankılar yaratacağını söyledi. [1] [İran Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Nasser Kenani, 20 Kasım'da düzenlediği basın toplantısında, İsrail'in Kızıldeniz'de Husiler tarafından bir kargo gemisine el konulması eyleminde İran'ın parmağı olduğu yönündeki iddialarını yalanladı ve bunun İsrail'in Gazze Şeridi'nde Filistin direnişine karşı verdiği savaşta aldığı ağır yenilgiden dikkatleri uzaklaştırmak için hedef şaşırma amacıyla yapılmış bir açıklama olduğunu söyledi.](#)[2]

[İran'ın Gazze konusundaki tutumu ile Husilerin ticari gemiye el koyması sonrasında yapılan açıklamalar, Tahran'ın Husilerle ilişkisi meselesi bir yana bu eylemin Tahran'la koordineli olarak mı, yoksa onun rızası olmadan mı yapıldığı; gemi kaçırma eyleminin Husi grubu ile İran arasındaki ilişkiler üzerinde ne gibi yansımaları olabileceği sorularını gündeme getirdi.](#)

[İran ile İç Meşruyet Arasında Husilerin Filistin Yaklaşımı](#)

[Husiler ile İran rejimi arasındaki ilişki birçok belirsizlik içeriyor. Spesifik olarak iki taraf arasındaki ilişkinin bağımsızlığa ve iş birliğine mi, yoksa özdeşleşme ve tabiiyete mi dayandığı soruları akla geliyor. Husilerin karar ve tercihlerinde İran'ın etkisi varsa bu etkinin sınırları nedir?](#)

[Öncelikle bu konuda iki yaklaşım olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki, Husilerin İran'daki egemen rejime tabi olduğu ve özdeşleşme halinde hareket ettiği. Bu görüşü savunanlara göre Hüseyin Bedreddin el-Husi ve babası, hayatlarının bir kısmını İran'da geçirdiler ve Humeyni'nin direktiflere bağlı bir oluşum kurmak üzere Yemen'e döndüler. İran rejimi Husilerin siyasi ve askeri yapılanmasına katkıda bulundu. Buna göre İran Husilere çeşitli alanlarda uzmanlık eğitimleri verdi, maddi araçlar sağladı ve bu dönemde \(2004-2010\) Yemen devletine karşı giriştikleri savaşta Husileri destekledi. Ayrıca İran, Husilerin güvenlik, askeri ve medya ayağının kurulup geliştirilmesine de önemli katkılarda bulundu.](#)

[Husilerin İran'daki Humeyni devriminin mirasından ilham aldığı ve bunu kendi literatürlerine ve sloganlarına da yansıttıkları görülüyor. Örneğin grubun takipçilerinin tekrarladığı "Allah büyüktür." "Amerika'ya ölüm." "İsrail'e ölüm." "Yahudilere lanet." "Zafer İslam'ın." gibi sloganlar, Yemen'deki siyasi ve dini hayatta hiçbir karşılığı olmamasına rağmen geniş çapta mezhepçi bir yaklaşımın tezahürü söylemler. Son dönemde Husilerin siyasileştirdiği Hz. Hüseyin'in şehadeti, İmam Ali'nin şehadeti, Fatıma'nın doğumu, İmam Zeyd bin Ali'nin şehadeti, Velayet Günü, Evrensel Kudüs ve Şehitler Günü gibi sembolik eylemler de İran'ın etkisi çerçevesinde okunabilir.](#)

[Husilerin "Direniş Eksenini" olarak bilinen harekete olan bağlılığını ve sadakatini vurgulamaya hevesli bu](#)

[eylemleri gerçekleştirenler, Direniş Ekseni bileşenlerinden biri olarak sunuluyor ve bundan gurur duyuluyor. Bu nedenle Husiler, bölgedeki bu ittifak içindeki varlıklarını teyit etmek amacıyla hem Tahran hem de Şam ile diplomatik ilişkilerini etkinleştirmeye çalışıyor.](#)

[İkinci görüşü benimseyenler ise, Husi grubunu yerel bir grup olmaya daha yakın görüyor. Bu grubun birkaç yüzyıl boyunca Yemen'in bazı bölgelerini yöneten Zeydi düşüncesinin bir uzantısını temsil ettiğini savunuyorlar. Her ne kadar grubun literatüründe ve siyasi söyleminde Humeyni devrimi fikirleri mevcut olsa da bu meselenin kökeni grubun farkındalığından kaynaklanmıyor; grubun İran'la özdeşleşme gibi görünen tutumunun kısmen iç ortamın bir sonucu olduğu anlaşılıyor. İran'a yönelik bölgesel düşmanlık bu grubu giderek daha fazla İran'la yakınlaşmaya itiyor ancak mevcut çatışmalar değişirse bu kimlik de değişebilir.](#)

[Gerçek şu ki her iki görüş de tamamen yanlış. Husilerin İran'la yakın ilişkisinin özdeşleşme ve mutlak bağımlılık halinde olmadığı açık. Çünkü mezhebi farklılık, tarihsel deneyim, liderlerin kişisel bakış açısı ve siyasi görüş gibi nedenlerden dolayı Husilerin İran'la göreceli bir bağımsızlık yaklaşımına sahip olduğu söylenebilir. Bu da İran'ın grubun yapısında, siyasi ve entelektüel tercihlerinde, özellikle bölgesel ve uluslararası düzeyde birçok meseleyle ilgili takındığı tutum üzerinde nüfuzunun zayıflığı veya sınırlılığı anlamına gelir.](#)

[Ancak İran'ın Husiler üzerindeki etkisinin özellikle de Filistin meselesiyle ilgili olarak yavaş yavaş derinleştiği gözlemleniyor. Bunun nedeni Husi liderlerin Filistin meselesini özellikle nüfuzları altındaki yönelik bir pazarlama stratejisi olarak kullanmak istemelerinden kaynaklanıyor; böylece Filistin konusunda diğer Yemenli partileri geride bırakmayı amaçlıyorlar. Zira Filistin meselesine ve özellikle Hamas hareketine yakınlık konusunda tarihi bağlara sahip olan "Yemen İslah Cemaati" ve eski Başkan Ali Abdullah Salih rejimi arasında Filistin'i destekleme noktasında herhangi büyük bir yaklaşım farkı yok. Halihazırda Yemen'de bir şubesi olan ve rejimin rızasıyla burada faaliyet gösteren Hamas'ın da aralarında bulunduğu Filistin direniş gruplarının ülkedeki varlığı, Yemen'in Filistin'i destekleme konusunda olumlu bir yaklaşıma sahip olduğunu açıkça ortaya koyuyor.](#)

[Böylece "Yemen İslah Partisi" ve diğer Yemen halk bileşenlerinin aksine, Husilerin Filistin bağlantısını büyük ölçüde İran liderliğindeki "Direniş Ekseni" perspektifinden göstermeye hevesli oldukları ve bunu Yemen'de ve bölgede meşruiyet kazanmanın en önemli yollarından biri olarak gördükleri anlaşılıyor.](#)

Ticari Geminin Kaçırılmasında İran'ın Rolüne İlişkin Hipotezler

[Aden Körfezi ve Kızıldeniz'de Husilerin kaçırdığı veya saldırı düzenlediği gemilerle ilgili İran'ın rolüne ilişkin iki temel görüş var. Birinci görüşe göre, Husilerin bu eylemi, İran'ın önderlik ettiği ve çeşitli güçlerin gerçekleştirdiği eylemleri planlayıp koordine eden Direniş Ekseni'nin parçası olarak ortak operasyon odası ilkesi şeklinde bilinen ilkeye bağlı güçlerin bir eylemi. Husi liderler bunu açıkça belirtmese \[3\] de geminin kaçırılması, Direniş Ekseni bağlamında Husi gruba verilen rolle ilişkili bir eylem ve Yemen Cephesi'nin bu eksen tarafından özellikle seçildiği anlaşılıyor. Zira Yemen, konumu itibarıyla Direniş Ekseni tarafından ideal bir fırlatma rampası olarak görülüyor. Çünkü Lübnan'da olduğu gibi yıkıcı bir savaş riski yok ve misilleme amaçlı İsrail veya Amerikan hava saldırıları olasılığının Husileri veya İran'ı caydırması da pek mümkün değil.\[4\]](#)

Burada İran'ın sahip olduğu ve İsrail ile gemi savaşı olarak bilinen olay sırasında biriktirdiği verilere göre, İran'ın Husilere gemilerle ilgili sağladığı istihbarat ve bu konuda daha geniş veriler sağlamadaki potansiyel rolüne işaret edebilir. Ayrıca İran'ın İsrail'le bölgesel bir hesaplaşma bağlamında hibrid stratejinin bir parçası olarak da görülebilir.

[Diğer görüş ise Husilerin ticari gemiyi kendi kararları ile kaçırdıkları yönünde. Buna göre Husiler Yemen içinde ve dışında meşruiyet kazanmak, Suudi Arabistan'la müzakerelerinde taleplerini yükseltmek, kendilerini yükselen bir bölgesel güç olarak sunmak ve diğer nedenlerle bu tür eylemler gerçekleştiriyorlar, bunun için de en zararsız hedefleri seçiyorlar. Ayrıca bu eylemleri yüksek düzeyde propaganda malzemesi sağlayan ve halihazırda ABD'nin yaptırımlarına karşı da meşruiyetini sorgulatan bir hamle olarak okumak mümkün.](#)

Sonuç

Sonuç olarak Husi grubun eylemleriyle ilgili olarak ikinci hipotezin daha makul olduğu gör÷lmekte. Kaldı ki ticari gemilerin kaçıırılması İran'a büyük bir yük ya da sorumluluk yüklediği için bu eylemlerin Husilerin İran'la ilişkilerinin bozulmasında önemli bir etki yaratması da söz konusu değil. Ancak Husilerin İran liderliğinin bilgisi veya onayı olmadan denizdeki ticari ve askeri gemileri veya adalardaki askeri üsleri hedef almak gibi daha tehlikeli hamleleri olması durumunda, iki taraf arasındaki ilişkide sorunlar yaşanabilir. Yemen'e yakınlaşmak veya İsrail'e bir füze saldırısıyla ciddi zarar vermek, Husilerin İran'la ilişkilerini zorlayacak ve zarar verecektir, çünkü bu durumda İran ve müttefiklerinin Batı ile uymaya çalıştığı angajman kuralları ihlal edilmiş olacaktır.

Sonnotlar

[1] <https://cutt.us/AH1D9>

[2] <https://cutt.us/wV9i0>

[3] <https://cutt.us/pqT3s>

[4] <https://amwaj.media/ar/article/houthi-front>